

גיאון היערות (מש' ורדניים)

גיאון היערות הוא עשבוני רב-שנתי ממשפחת הורדניים, גובהו מגיע עד 60 ס"מ. הוא שופע עלים מנוצים, ולכל עלה 2 או 3 זוגות של עלעלים משוננים שאורכם 0.5-1 ס"מ ועלעל קיצוני גדול באורך 3-5 ס"מ. הגיאון נושא מספר קטן של פרחים צהובים על עוקצים ארוכים, הם דומים לפרח של תות שדה, וגודלם 5-9 מ"מ. השחלילים (המזכירים את הזרעונים של המורכבים) מרובים, וכל אחד נושא עמוד עלי אדום הבולט בקצהו. מין דומה לגיאון אשר נמצא באותו בית-גידול בחרמון הוא זנבן שונה-פירות (*Orthurus heretocarpus* (Boill.) Juz.). הזנבן נבדל מהגיאון בשחלילים המעטים אך גדולים יותר ובעלי הכותרת הקטנים, אשר לא עולים על אורך עלי הגביע.

גיאון היערות *Geum Urbanum* L.

A - פרח; B - עלה כותרת; C - זרעון; D - זרע.

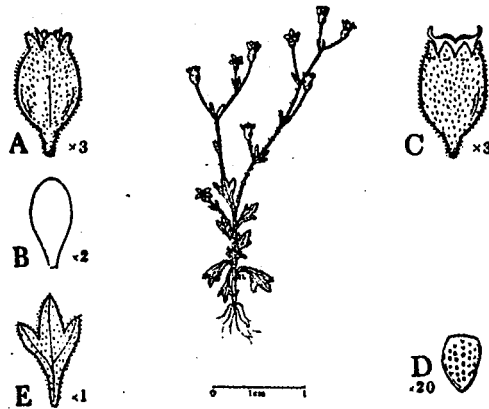
בקעצור שלוש-אונות (מש' בקעצורים)

המין השני אשר נמצא על אותו המצוק הוא בקעצור שלוש-האונות. זהו מין חד-שנתי זעיר, גובהו בחרמון הוא 2-4 ס"מ. הגבעולים דקים ומסועפים, בעלי שערות בלוטיות וגוון אדמדם. הפרחים לבנים, אורך עלי הכותרת הוא 2-3 מ"מ. העלים התחתונים הם שלמים, העלים לאורך הגבעול הם בעלי 3 אונות. מין אחר מהסוג, בקעצור החורש, הוא צמח נדיר של הגליל העליון והכרמל. לבקעצור שלוש-אונות שחלה תחתית למחצה, תכונה המבדילה אותו מבקעצור החורש אשר לו שחלה עלית.

לשני המינים כורוטיפ אירו-סיבירי, ונפוצים באזור הצפוני הממוזג של העולם הישן. החרמון מהווה נקודה דרומית ביותר של תפוצתם. מעניין שבאירופה הגלאון ובקעצור שלוש-האונות הם צמחים נפוצים אשר נמצאים אף בבתי-גידול מופרעים ועל קירות. לעומת זאת, הפרטים שבחרמון הם נדירים ומקומיים ומוגבלים לבית-גידול לח ומוצל.

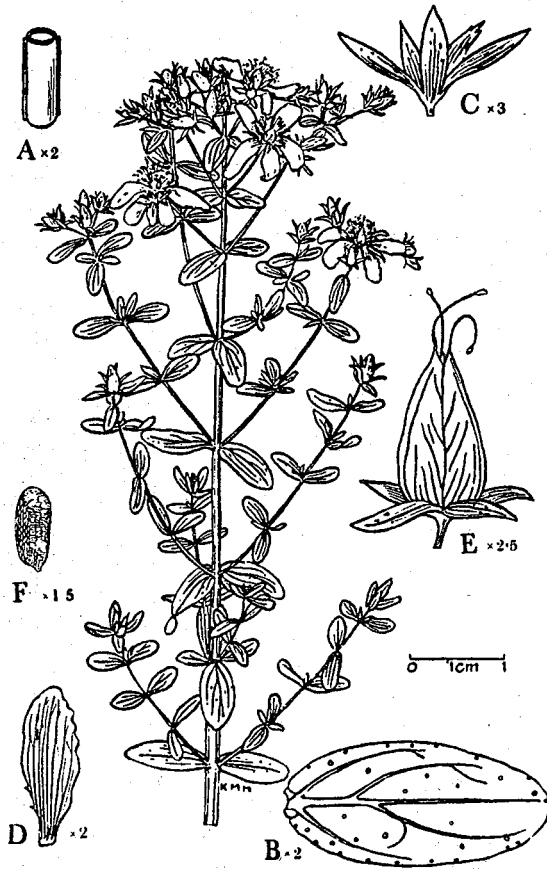
פרע מנוקב

בהשתלמות רחם אחרת, ב-3.12.84 נראו ביער מסעדה (צפון הגולן) שני מינים נוספים, אשר לא היו ידועים בין צמחי הארץ עד לפני זמן קצר. אחד המינים הוא פרע מנוקב (*Hypericum perforatum* L.), צמח עשבוני רב-שנתי, בעל ענפים מרובים, זקופים, וגובהו 20-100 ס"מ. העלים קרחים ובעלי בלוטות שקופות הנראות כנקבים, ומכאן נובע שם המין. גודל הפרחים 2-3.5 ס"מ, והם ערוכים בקבוצות בקצות הענפים. עלי הכותרת הם בצבע זהב, ובעלי כתמים שחורים זעירים. מצאנו את הפרע המנוקב גדל בתחתית של לוע קרסטי גדול (ג'וּפָה) יחד עם קלינופודיון מנוצה, חומעת החורש והמין המתואר להלן

Saxifraga tridactylites בקעצור שלוש-האונות

A - גביע; B - עלה כותרת; C - גביע והלקט; D - זרע; E - עלה.

פרע מנוקב *Hypericum perforatum*

A - גבעול; B - עלה; C - גביע; D - עלה כותרת; E - הלסט
 F - זרע.

אספרג חד (מש' שושניים)

מין נוסף שנמצא הוא אספרג חד (*Asparagus acutifolius* L.), מין קרוב לאספרג החורש אשר גדל בחורש לח יותר. אספרג חד נבדל מאספרג החורש בקלאודים (גבעולים דמויי עלים) דקים ורבים יותר, אשר כמעט שווים באורכם. אספרג חד ידוע בארץ מיער מסעדה, עמק החולה ומפנים צפוניים לאורך כביש הצפון. ישנם כנראה גם מעברים בין שני המינים בצפון הארץ, שהוא אזור מפגש שלהם.

לכל ארבעת המינים אשר נזכרו כאן, תכונה אקולוגית משותפת, והיא הזיקה לבתי-גידול לחים* (mesic). בתי-גידול כאלה מעטים בארץ, עובדה המסבירה מדוע המינים האלה כה נדירים אצלנו. לעומת זאת, בארצות אירופה למשל, 3 מהם (הגיאון, הבקעצור והפרע) נפוצים, כאשר שם בתי-הגידול הללו נמצאים בשפע.

* אין הכוונה לבית-גידול מימי כמו למשל בלחות, אלא לבתי-גידול אשר בהם קיים משק מים עדיף על הסביבה, כמו למשל במפנה צפוני, מרגלות סלעים וערוצי ואדיות.

צילומי צמחים

מערכת רת"ם מזמינה מצלמים וחובבים
שקופיות בנושאים בוטניים:

צמחים נדירים ונדירים מאוד
תופעות בוטניות בלתי שגרתיות
זוויות צילום מעניינות של צמחים
וכדומה.

השקופיות או התמונות לשמשו
לשערים של עלון רת"ם.